

Usein kysytyt kysymykset koronatilanteessa

Tälle sivulle on koottu yleisimpiä henkilökohtaisen avun kysytyjä kysymyksiä koronaan liittyvissä tilanteissa. Henkilökohtaisen avun keskus Henkka on laatinut ne yhdessä Eksoten ja Kymsoten kanssa. Lue kysymykset vastauksineen huolellisesti!

Tilanne elää koko ajan, joten seuraathan itse mm. valtiovallan (kuten valtioneuvoston ja STM:n), THL:n ja Heta-liiton tiedotteita sekä mahdollisen oman työntekijäliittosi sekä työterveyshuoltosi tiedotteita. Heta-liitto päivittää sivuilleen usein kysytyjä kysymyksiä liittyen henkilökohtaisen avun työsuhteisiin: <https://heta-liitto.fi/korona/koronaukk/>.

Pitäksemme huolta itsestämme ja läheisistämme, on meidän jokaisen tärkeää huolehtia omalta osaltamme seuraavista:

- Pese kädet vedellä ja saippualla usein ja huolellisesti, ainakin 20 sekunnin ajan.
- Käytä alkoholipohjaista käsihuuhdetta, jos et voi pestä käsiäsi.
- Älä koskettele silmiä, nenää tai suuta, ellet ole juuri pessyt käsiäsi.
- Yski ja aivasta kertakäyttöiseen nenäliinaan ja laita nenäliina heti roskeen. Jos sinulla ei ole nenäliinaa, yksi tai aivasta hihaan, älä käsiisi.
- Kaikissa kotiin annettavissa palveluissa on ensisijaisen tärkeää, ettei työskennellä sairaana ja että huolehditaan käsi- ja yskimishygieniasta.
- Ota huomioon mahdollinen tartuntavaara muiden kontaktien välityksellä.
- Huomioi valtioneuvoston/alueelliset maskisuositukset.

1.Miten avustajan tulee työssä suojautua ja mistä suojavaarusteita saa?

Henkilökohtaisen avun työnantaja vastaa avustajien työturvallisuudesta ja koronaviruksen vaatimista varotoimista. Työntekijä on puolestaan velvollinen noudattamaan työpaikan suojauskäytäntöjä. Henkilöstö on perehdytettävä suu-nenäsuojusten ja visiirien tarpeenmukaiseen käyttöön.

Työterveyslaitoksen ohje on päivitetty sosiaali- ja terveysministeriön (STM) antamien viranomaisohjeiden ja määräysten mukaisesti ja tehty yhteistyössä THL:n kanssa.

Työterveyslaitoksen ohje koskee kaikkea henkilökohtaista apua, ei vain riskiryhmiin kuuluvien henkilöiden avustamista. Työterveyslaitos on lähtenyt siitä, että suojamaskia tulee käyttää avustamistilanteissa.

Kymsoten ja Eksoten suojautumisohteet löydät Henkan etusivun infolaatikosta www.socom.fi/henkka

Kunnan on huolehdittava, että henkilökohtaisten avustajien työnantajina toimivilla vammaisilla henkilöillä on käytettävissä tarvittavia suojavaarusteita vastaavasti kuin

Päivitetty 16.9.2020

kotihoidossa. Tällä hetkellä työterveyslaitoksen ohjeen mukaan suojavaarusteita tulee käyttää myös henkilökohtaisessa avussa.

Suojavarusteiden hankinta

Eksote: Ota yhteyttä numeroon p. 040 651 3936.

Kymsote: Tällä hetkellä Kymsoella ei ole varastoa, mistä työnantajat/henkilökohtaiset avustajat voisivat hakea suojavaarusteita. Toistaiseksi työnantajien tulee hankkia suojavaarusteet itse. Kunnan vammaispalvelut korvaa ne jälkikäteen. Korvausta haetaan seuraavan ohjeen mukaisesti:

Lähetä kuitti, nimi (asiakkaan/avustettavan nimi), henkilöturvattunnus ja tilinumero kunnan vammaispalveluihin:

postitse/käyntiosoite Kymsote, Kouvola vammaispalvelut, toimistosihteeri Liisa Ristola, Torikatu 10, 45100 Kouvola tai sähköpostitse liisa.ristola@kymsote.fi.

Kymsoten asiakas- ja palveluohjaus ma-to klo 9-14 puh. 020 633 6025, 040 733 9978.

Millaiset suojavaarusteet työntekijällä tulee olla, jos työnantajalla on koronavirustartuntaan viittaavia oireita?

Työterveyslaitos on antanut seuraavia ohjeita henkilökohtaiseen apuun, jos henkilökohtaisen avun käyttäjällä on Covid-19-tautiin sopivia oireita:

- Noudata hengitystieinfektiota sairastavan asiakkaan lähihoidossa tavanomaisia varotoimia sekä kosketus- ja pisaravarotoimia
- Käytä kertakäyttöisiä suojakäsineitä, kirurgista suu-nenäsuojusta, silmiensuojainta, suojatakia tai esiliinaa.
- Jos käytät IIR-merkittyä suu-nenäsuojusta, johon on yhdistetty kasvovisiiri, niin silloin erillistä silmiensuojainta ei tarvita.

Tarkempiin ohjeisiin suojainten käytöstä voi tutustua Työterveyslaitoksen sivuilla:

<https://hyvatyo.ttl.fi/koronavirus/ohje-kotihoidon-tyontekijat>.

2. Tarvitseeko työntekijän toimittaa sairauslomatodistus?

Työnantajalla on oikeus vaatia työntekijältä lääkärintodistus jo ensimmäisestä työkyvyttömyyspäivästä alkaen. Muutoin työntekijän on toimitettava kolmesta ensimmäisestä sairauspoissaolopäivästä työnantajalle terveydenhuollon ammattihenkilön antama selvitys.

Työnantaja voi kirjallisesti ohjeistaa yllä olevasta toisin. Tämä tarkoittaa, että työnantajan päätöksellä (kirjallinen ohjeistus) voidaan hyväksyä 1-3 päivän poissaolo ilman todistusta.

Päivitetty 16.9.2020

Joka tapauksessa viimeistään neljännessä poissaolopäivästä lukien työntekijän on toimitettava työnantajalle lääkärintodistus tai terveydenhuollon ammattihenkilön antama selvitys.

Kopio sairauslomatodistuksesta lähetetään tilitoimistoon. Työntekijä näyttää sairauslomatodistuksen työnantajalle tunti- ja vuorokausittain ja allekirjoitusta varten. Työntekijä säilyttää alkuperäisen sairauslomatodistuksen itsellään. Sairauslomatodistuksen voi toimittaa myös sähköpostilla skannattuna tunti- ja vuorokausittain liitteenä.

Työntekijällä on oikeus saada tilapäisen hoitovapaan ajalta palkkaa enintään kolmen perättäisen työpäivän ajalta alle 10-vuotiaan tai vammaisen lapsen äkillisen sairastumisen vuoksi. Työntekijän on toimitettava terveydenhuollon ammattihenkilön antama todistus poissaolon perusteesta.

Sairauslomatodistusta voi pyytää oman kunnan terveyskeskuksesta tai yksityiseltä lääkäriasemalta. Huom! Työterveyshuolto ei kata sairaanhoitoa.

3. Mikä on palkka oman tai lapsen sairastumisen tai karanteenin aikana?

Työntekijän sairastuminen: Työntekijän tulee jäädä kotiin sairastamaan, jos hänellä ilmenee pieniäkin flunssan oireita. Jos työntekijä sairastuu, hänellä on oikeus sairausajan palkkaan 1+9 päiviltä etukäteen laaditun työvuorosuunnitelman mukaisesti. Työntekijälle, jonka työsuhde on kestänyt alle kuukauden, työkyvyttömyysajalta maksetaan 50 % palkasta. Jos työsuhde on kestänyt yli kuukauden, saa työntekijä täyden palkan em. ajalta. Tämän ajan jälkeen työntekijä hakee itse sairauspäivärahaa Kelalta, johon tarvitaan alkuperäinen sairauslomatodistus.

Sairastuneen on välittömästi ilmoitettava työnantajalle, mikäli *kunnan tai sairaanhoitopiirin tartuntataudeista vastaava lääkäri* on määrännyt hänet jäämään pois töistä koronavirukseen liittyvän eristämisen takia. Tällöin hänellä on oikeus KELAn tartuntatautipäivärahaan. Jos työnantaja on maksanut sairastuneelle sairausajan palkkaa, tartuntatautipäiväraha maksetaan työnantajalle.

Alle 10-vuotiaan lapsen sairastuminen: Työntekijällä on oikeus jäädä hoitamaan alle 10-vuotiasta tai vammaista lasta tämän äkillisen sairastumisen vuoksi. Palkallinen poissaolo voi olla korkeintaan kolme työpäivää. Työntekijän on toimitettava terveydenhuollon ammattihenkilön antama todistus poissaolon perusteesta.

Alle 16-vuotias lapsi määrätty karanteeniin: Alle 16-vuotiaan huoltajalla on mahdollisesti oikeus tartuntatautipäivärahaan, jos lapsi on määrätty karanteeniin eikä huoltaja voi siksi tehdä työtä.

Työntekijän karanteeni: Kela voi mahdollisesti maksaa tartuntatautipäivärahaa, kun työntekijä on määrätty karanteeniin (tartuntatautilaki 60 §) koronaviruksen leviämisen estämiseksi.

Katso tarkemmin Kelan sivuilta: [Tartuntatautipäiväraha ja tartuntatautipäivärahan hakeminen](#)

Päivitetty 16.9.2020

Työntekijän ulkomaanmatka: Katso tarkemmin hallituksen suositukset matkustamisesta ja karanteenista Valtioneuvoston (www.valtioneuvosto.fi) tai Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen sivuilta (www.thl.fi).

4. Kuinka tulee toimia kun työntekijä kuuluu riskiryhmään ja pelkää altistumista?

Työntekijän tulee ottaa yhteyttä työterveyshuoltoon.

Eksote: Terveystalo <https://www.terveystalo.com/>

Kymsote: Pihlajalinna <https://pihlajalinna.fi/>

Avustajan kuuluminen riskiryhmään ei automaattisesti oikeuta työstä pois jäämistä. Työnantajan tulee miettiä, miten työ järjestetään siten, ettei avustaja ole vaarassa. Työnantajan vastuu on huolehtia työpaikan turvallisuudesta ja terveellisyydestä.

Työntekemisessä voi käyttää luovia ratkaisuja, esim. avustaja voi tehdä työtään enemmän itsenäisesti ja pitää turvallisen välimatkan avun käyttäjään, mikäli se on työntoteuttamisen kannalta mahdollista. Katso myös Eksoten ja Kymsoten ohjeet työntekijän suojautumiselle: <http://www.socom.fi/henkka/>.

5. Voiko yli 70-vuotias työntekijä jatkaa työssäkäyntiä?

Hallitus ei enää anna tiettyyn ikärajaan perustuvaa suositusta fyysisten kontaktien välttämisestä. Lähikontakteissa on kuitenkin hyvä noudattaa pidättyvää linjaa yksilöllistä harkintaa käyttäen ja riskitekijät huomioiden. Kaikkien on tärkeää noudattaa yleisiä ohjeita tartuntariskin vähentämiseksi.

6. Miten toimitaan, kun palveluasumisyksikkö on karanteenissa? Yksikköön ei päästetä ulkopuolisia henkilöitä. Entä tilanteessa, jossa työnantaja ei voi tarjota työtä työntekijöille (työnantajalla on työn tarjoamiseen liittyvä este esimerkiksi omaa henkeä uhkaava tilanne, minkä takia työtä ei voida tarjota). Maksetaanko työntekijälle palkkaa, vaikka hän ei pääse tekemään työtään?

Työsopimuslain mukaan työntekijälle tulee maksaa täysi palkka, jos työntekijä on ollut sopimuksen mukaisesti työnantajan käytettävissä voimatta kuitenkaan tehdä työtä työnantajasta johtuvasta syystä. Tarvittaessa työnantaja voi lomauttaa työntekijän (ks. kohta 7).

Jos työntekijä on estynyt tekemästä työtään työpaikkaa kohdanneen tulipalon, poikkeuksellisen luonnontapahtuman tai muun sen kaltaisen hänestä tai työnantajasta riippumattoman syyn vuoksi, työntekijällä on oikeus saada palkkansa esteen ajalta, enintään kuitenkin 14 päivältä. Jos tällainen tilanne jatkuu yli 14 päivää, tulisi työnantajan lomauttaa työntekijä (ks. ohjeet lomauttamiseen kohta 7).

Huom. Hallitus suosittelee, että ympärivuorokautisen hoidon yksiköiden varsinaisiin asiakastiloihin pääsy rajataan edelleen pääsääntöisesti omaan henkilökuntaan. Suositus ei koske asiakkaalle välttämätöntä palvelua antavia kuten kuntoutustyöntekijöitä tai henkilökohtaisia avustajia.

7. En halua käyttää henkilökohtaista apua koronauhan takia lainkaan. Voinko lomauttaa avustajan ja miten teen sen?

Jos on tilanne, ettet tarvitse henkilökohtaista apua lainkaan, voit lomauttaa avustajasi. Tässä tilanteessa edellytyksesi tarjota työtä ovat vähentyneet tilapäisesti, eikä sinulla ole mahdollisuutta sijoittaa työntekijää toisiin tehtäviin, eli kyseeseen tulee määräaikainen lomautus. Määräaikainen lomautus voi kestää enintään 90 päivää.

Lomauttaminen tarkoittaa väliaikaista työn ja palkanmaksun keskeyttämistä. Lomautus voidaan toteuttaa joko kokoaikaisena, jolloin työvelvoite poistetaan kokonaan tai osaaikaisena, jolloin lyhennetään päivittäistä tai viikoittaista työaika. Työsuhde pysyy voimassa lomautuksen ajan ja jatkuu lomautuksen jälkeen normaalisti.

Eduskunta on päättänyt koronatilanteen vuoksi väliaikaisista muutoksista työsopimuslakiin. Nämä työsopimuslain muutokset ovat voimassa ajalla 1.4.-31.12.2020.

Lomautusilmoitus on annettava viimeistään 5 vuorokautta ennen lomautuksen alkamista. Normaalisti ilmoitusaika on 14 vuorokautta. Lomautuksesta tulee ilmoittaa työntekijälle henkilökohtaisesti kirjallisella lomautusilmoituksella. Koronavirusepidemiatilanne voi aiheuttaa tilanteita, joissa lomautusta ei voi ennakoida ja työvuoro joudutaan peruuttamaan ilman ennakkoon tehtyä lomautusilmoitusta. Tällöin työntekijällä on työvuoroluetteloon merkittyjen työvuorojen perusteella oikeus saada peruspalkkansa ilman työaikalisiä, kuitenkin enintään 5 päivän ajalta.

Määräaikaisen työntekijän lomauttaminen on väliaikaisten lakimuutosten aikana mahdollista samoin perustein kuin vakituisessa työssä olevan työntekijän. Muutos laajentaa siis työnantajan mahdollisuuksia lomauttaa määräaikainen työntekijä.

Lue lisää työsopimuslain väliaikaisista muutoksista Heta-liiton sivuilta: <https://heta-liitto.fi/korona/tyosopimuslakia-muutettiin-valiaikaisesti-huomioi-varsinkin-lomautusta-koskevat-muutokset/>

Työntekijän lisäksi lomautuksesta on ilmoitettava tiltoimisto Oimaan. Työnantajan tulee toimittaa kuntaan lyhyt selvitys tilanteesta (lomautus koronavirustilanteen vuoksi), esim. selityksenä lomautusilmoituksessa.

Lomautusilmoituksen voi antaa esimerkiksi Henkan sivuilta löytyvällä lomakkeella, josta löytyy myös tarkentavia ohjeita lomauttamisesta: http://www.socom.fi/wp-content/uploads/2020/06/Lomautusilmoitus_24062020.pdf

8. Henkilökohtainen avustaja ilmoittaa työnantajalle, että saattaa olla mahdollista, että hän on altistunut koronavirukselle. Työntekijällä ei ole mitään oireita. Työnantaja peruu avustusvuoron. Saako työntekijä työvuoron ajalta palkkaa?

Päivitetty 16.9.2020

Jos työntekijä epäilee altistumista koronavirukselle, tulisi hänen tehdä oirearvio omaolo.fi-palvelussa tai ottaa yhteyttä lähimpään terveysasemaan tai päivystysnumeroon 116 117, josta saa tarkemmat toimintaohjeet.

Jos työntekijällä ei ole todettu koronavirustartuntaa, häntä ei ole määrätty karanteeniin ja hänellä olisi mahdollisuus saapua työvuorolleen, on palkka maksettava.

9. Jos avustaja sairastuu, mistä saan sijaisen?

Jos työnantajalla on jo palvelusetelipäätös sijaisavustuksen käyttöä varten, hän voi hankkia sijaisen palvelusetelin avulla. Jos palvelusetelistä ei ole päätöstä, asiakkaan on otettava tätä varten yhteyttä kunnan vammaispalveluihin. Myös Avustajainfo.fi-verkkopalvelun kautta voi etsiä sijaista tai ottaa yhteyttä Henkilökohtaisen avun keskus Henkkaan. Myös muita hakukanavia kannattaa käyttää, esim. tuttavat, sosiaalinen media tai TE-toimisto (https://www.te-palvelut.fi/te/fi/tyonantajalle/loyda_tyontekija/index.html)

10. Voiko omainen toimia avustajana?

Ole yhteydessä kunnan vammaispalveluun, jos harkitset omaisen toimimista avustajana poikkeustilanteessa. Vammaispalvelulaissa tarkoitettu työnantajan omainen voi toimia poikkeustilanteessa avustajana, jos avustajaa ei muulla tavoin ole saatavissa.

11. Työntekijä on sairaana, ja tuntilistat pitäisi palauttaa tänään. Työnantaja ei pysty itsenäisesti täyttämään, tulostamaan ja allekirjoittamaan tuntilistoja eikä hänellä ole siihen ketään apuna. Työntekijä ei halua mennä altistamaan työnantajaa, mutta tarvitsee palkan. Riittävätkö työntekijän allekirjoituksilla varustetut tuntilistat?

Jos työnantajalta ei ole mahdollista saada vahvistusta sähköpostilla, työntekijän allekirjoitukset riittävät. Vahvistus työnantajalta pyydetään puhelimitse ennen palkanmaksua. Laitathan tuntilistaan työnantajan puhelinnumeron.

12. Onko koronapandemian takia poikkeuksia vuosilomiin tänä vuonna?

Koronapandemian vuoksi käyttöön otetun valmiuslain soveltamisesta luovutaan. Poikkeusmahdollisuudet henkilökohtaisten avustajien vuosilomiin ja työaikoihin eivät ole enää voimassa.

Tämä ohjeistus on väliaikainen ja sitä päivitetään tarpeen mukaan.

Päivitetty 16.9.2020

Yhteystiedot:

Henkilökohtaisen avun keskus Henkka, www.socom.fi/henkka, henkka@socom.fi, puh. 010 419 1620 (puhelun hinta 8,4 snt/min). Huom. Numeroon ei voi lähettää tekstiviestejä.

Oima, www.oima.fi/palkat, sähköposti palkat@oima.fi, puh. 040 1698 100, postiosoite (ilman postimaksua): Oima, Tunnus 5021175, 00003 VASTAUSLÄHETYS

Eksote:

vammaispalvelutoimisto@eksote.fi,
<http://www.eksote.fi/sosiaalipalvelut/vammaispalvelut/Sivut/default.aspx>

Imatran, Parikkalan, Rautjärven ja Ruokolahden vammaispalvelut
Eksote Iso apu -palvelukeskus, Vammaispalvelut
Esterinkatu 10, 55100 Imatra

Lappeenrannan, Lemin, Luumäen, Savitaipaleen ja Taipalsaaren vammaispalvelut
Eksote Iso apu -palvelukeskus, Vammaispalvelut
Kauppakatu 63, 53100 Lappeenranta

Kymsote: Toimistosihteeri Liisa Ristola, liisa.ristola@kymsote.fi, asiakas- ja palveluohjaus
ma-to klo 9-14: puh. 020 633 6025, 040 733 9978,
<https://www.kymsote.fi/fi/Palvelut/Vammaispalvelut/c/vammaispalvelut>

Kymsote
Kouvolan vammaispalvelut
Torikatu 10, 45100 Kouvola.